

# Poročilo o izdajanju Sodobne pedagogike v letu 2005

*Vsebinsko poročilo o Sodobni pedagogiki za leto 2005*

Pregled izdanih števil Sodobne pedagogike pove, da je bilo v letu 2005, skladno z načrtom, izdanih pet rednih tematskih in ena posebna številka revije. Izdajanje posebnih števil, ki so vedno povezane tudi s posveti, je nekako postalo tradicija. Sodobna pedagogika se tako lahko pohvali, da ima s tem, ko izdaja tematske in posebne številke, že kar zajeten in urejen arhiv razprav tako, da dobi bralec boljši pregled nad posameznimi aktualnimi področji šolstva oziroma vzgoje in izobraževanja. Odmevi, ki jih dobivamo, in dejstvo, da se povprašuje po posameznih tematskih zvezkih, nam to dokazujejo.

V prvi številki smo v tematskem delu razčlenili *Pouk in učenje*. V tematskem delu je poleg obsežnega uvoda, ki sam po sebi predstavlja znanstveni prispevek, še šest izvirnih in preglednih znanstvenih prispevkov.

Že v uvodu urednik tematskega dela opozori na nevzdržnost linearno progresivnega gledanja na razvoj šole in pouka, ki vodi od »slabe« šole (avtoritarne, represivne, transmisijske, usmerjene v učenje na pamet ...) k vedno »boljši« (demokratski, trans/interakcijski, kreativni, reflektivni, usmerjeni v znanje z razumevanjem). Bliže mu je resnica, da se v razvoju šolske prakse in teorije periodično obnavljajo nekatere rešitve in teme, o katerih ni dokončnega odgovora. Pozneje v razpravah pa ugotovimo, da imajo avtorji tudi različne teoretične koncepte, da na vprašanja pouka in učenja ne gledajo enako. Zato so prispevki z znanstvenega in strokovnega vidika zanimivi, polemični in, kot smo lahko prebrali pozneje (SP-4/2005), tudi odmevni.

Tudi netematski del prinaša aktualne teme, kot so standardi znanja v slovenski osnovni šoli, vsebina poklicne kulture kot temelj poklicne identitete, o strokovni avtonomiji učitelja ter o interesnih dejavnostih v osnovni šoli. Skratka, za vsakega nekaj. Pri pisanju te številke je sodelovalo 10 doktorjev znanosti, 2 magistra in 6 drugih profilov strokovnih delavcev.

Nosilci druge tematske številke z naslovom *Vseživljenjsko učenje in vseživljenjsko izobraževanje* so bili po svoji znanstveni in strokovni usmeritvi andragogi. Andragoške teme v naši reviji niso zelo pogosto obdelane, zato ima ta številka tudi posebno vrednost. Tema je tudi sicer več kot aktualna, saj srečujemo sintagmo »vseživljenjsko učenje« danes povsod. Kaže, da je to edina prava pot za zadovoljevanje družbeno-ekonomskih, socialnih in individualnih (osebnih) potreb. Vseživljenjsko učenje in izobraževanje je nekaj, kar je človeku lastnega; to je tisto, s pomočjo česar človek vzdržuje in obnavlja svoje bistvo. Tudi v tej številki je poleg obsežnega uvoda predstavljenih še šest razprav: štiri znanstvene in dva strokovna prispevka.

Tretja številka Sodobne pedagogike je bila posvečena *celodnevni šoli*. Razprav o celodnevni šoli pri nas ni bilo več kot petnajst let, pač zato, ker je bila zasnovana in se je uvajala v drugačnih družbenih ideoloških razmerah. Zato

so jo nekateri videli tudi kot instrument države, ki omogoča krepitev ideološko manipulativne vloge. Celodnevni koncept šole ni bil skladen z bolj liberalnim šolskim konceptom, ki se je uveljavljal z družbenimi spremembami konec osemdesetih in v začetku devetdesetih let. Zaradi bistvenih družbeno-ekonomskih sprememb in temu ustrezno tudi sprememb v družinskem življenju so celodnevne šole v zahodnoevropskih državah znova postale aktualen projekt. Vedno bolj se namreč ugotavlja, da je šola tista institucija oziroma tisti socialni prostor, v katerem otrok lahko poleg izobraževalnih zadovoljuje še vrsto drugih potreb, ki mu pomagajo pri uresničevanju samopodobe in ga usposablja za uspešno vključevanje v družbo.

Zaradi prej omenjenih razlogov je med pisici samo en slovenski avtor, in sicer v tistem času najvidnejši raziskovalec celodnevne šole pri nas. Poleg njega imamo še tri tuje avtorje prispevkov. V netematskem delu pa se razpravlja o razvijanju timov in timske kulture na šoli, o sodelovanju in tekmovanju v šoli, o vzgoji čustev; o tem, kaj bi se lahko naučili iz izsledkov raziskave TIMSS 2003; o domoznanstvu kot odsevu kulture naroda ter o sodelovanju šole oziroma učiteljev s starši. Ta številka vsebuje 3 izvirne, 2 pregledna znanstvena prispevka in 4 strokovne prispevke. Številko je oblikovalo 11 doktorjev znanosti in 4 drugi profili strokovnih delavcev.

*Disciplina in / ali vzgoja v javni šoli* je nosilna tema 4. številke Sodobne pedagogike.

Urednik tega dela je zbral zares odlične prispevke in jih je povezal s tehtno uvodno razpravo. Posebna vrednost tega dela razprav je pogovor urednika tematskega dela z enim najvidnejših in vodilnih strokovnjakov s področja filozofije in etike vzgoje, K. A. Strikeom. Stališča Strikea se potem še večkrat lahko ugotavljajo v razpravah tega dela številke. Kaže, da je odtujenost šole zares poglavitni sovražnik discipline in da je pripadnost (graditev šolske skupnosti!) zares njeno zdravilo. Tematski del te številke ima poleg uvoda in intervjuja s Strikeom še 8 razprav, in sicer: 3 izvirne, 4 pregledne in 1 strokovno razpravo.

Netematske razprave te številke pa govore o temeljnih pedagoško-didaktičnih trendih današnje in prihodnje šole, učbenikih z vidika didaktične teorije, fleksibilnem predmetniku (mednarodna primerjalna študija) in učinkih multimedije na učenje.

Skladno z napovedjo je zadnja številka Sodobne pedagogike (5/2005) *dvojezična*. Z izborom nekaj izvirnih znanstvenih prispevkov želimo tako predstaviti slovenska znanstvena prizadevanja in nekatera stališča širši mednarodni javnosti in se s tem tudi uveljavljati na mednarodnem »znanstvenem trgu«. Ta številka prinaša 6 (slovenski del) oziroma 7 (angleški del) izvirnih prispevkov. Kot se vidi iz kazala te številke, smo zaradi ugleda Strikea v angleškem delu revije natisnili tudi izvirni (angleški) različici. Menimo namreč, da bi tako utegnili Sodobna pedagogika zbuditi več pozornosti v mednarodnih znanstvenih krogih.

Pri odbiranju prispevkov in vsebinskem oblikovanju nove številke revije pa se je navsezadnje izkazalo, da je med temi prispevki vendarle mogoče potegniti rdečo nit, ki jo označujejo ključne besede, kot so koncept vzgoje, državljanska vzgoja in avtonomija, otrokove pravice, vseživljenjsko usposabljanje in izobraževanje učiteljev.

Prvi prispevek se nanaša na vprašanje avtonomije, kot je bila postavljena v razsvetljenstvu in se je razvijala vse do danes. Avtor pravi, da se je le-ta izčrpala in zreducirala na liberalni kult internalnosti. Tudi on, tako kot Strike, misli, da je izhod iz današnjih zadreg v oblikovanju šole kot trdne skupnosti. Naslednja razprava govori o razmerju (razmejevanju) med vzgojo in državljansko vzgojo, ki je postala prepoznavni del šolskega kurikulumu. Avtorja dokazujeta tezo, da so v okvirih obravnavane zasnove državljanske vzgoje človekove pravice koncept, ki naddoloča tudi sam pojem državljanstva. Njuna teoretična analiza pa navsezadnje pokaže, da se zasnova državljanske vzgoje in odgovorno državljanstvo ne moreta pomembno razlikovati od vrednot in ciljev, na katerih je določen splošni teoretični in vzgojni okvir javne šole. Zanimiva je razprava o nekaterih dilemah vzgoje in otrokovi pravici do svobode veroizpovedi, na katere včasih niti ne pomislimo. Analizira dejstva in razloge, zaradi katerih se priznavanje te pravice iz različnih razlogov razume kot problematično.

Razprava o tem, kako razumeti zahtevo po vključevanju učencev s posebnimi potrebami v redno osnovno šolo, je aktualna že nekaj let. Izvirna empirična raziskava je pokazala zanimive ugotovitve in potrebo po spremembah na vseh nivojih šolskega sistema in vzgojno-izobraževalnega dela.

O problemu dvojezičnosti in dvojezičnih učencih v šoli govori prispevek tuje avtorice. Sprašuje se, kaj se zgodi, če zaradi vladne politike enojezična šola v ekonomsko ogroženem okolju v mestnem središču postane večjezična. Čeprav se to dogaja na Škotskem, je raziskava za nas zanimiva, ker je v nekaterih smereh mogoče potegniti primerjavo z našimi razmerami, pa tudi zaradi svoje metodološke zasnove.

V kontekstu vseh prejšnjih prispevkov je razmisleka vreden prispevek o izobraževanju in usposabljanju pedagoških delavcev ter njihovem profesionalnem razvoju. Raziskava več avtorjev je pokazala, da je pripravljenost pedagoških delavcev za nadaljnje izobraževanje velika in da podobno kot nekateri pedagoški delavci drugod po Evropi pogrešajo znanje za obvladovanje oddelkov in posameznih učencev, npr. o disciplini, integraciji učencev s posebnimi potrebami, informacijsko-komunikacijski tehnologiji, delu s starši in področju komunikacije itn.

Posebna številka Sodobne pedagogike je v celoti posvečena eni temi in ima naslov *Zgodnje opismenjevanje – opismenjevanje od vrtca do univerze*. Sestavlja jo izbor najbolj kakovostnih prispevkov napisanih za posvet na isto temo, ki je bil v aprilu 2005. Sestavlja jo 16 znanstvenih in strokovnih prispevkov, in sicer: 10 izvirnih in 2 pregledna znanstvena prispevka ter 4 strokovni prispevki. Ta številka daje zaokrožen pregled vprašanj o opismenjevanju pri nas.

V Sodobni pedagogiki smo v letu 2005 objavili (vključno s prispevki posebne številke SP) vsega skupaj 95 prispevkov (93,3 a. p.). Od tega je bilo 26 (51,59 a. p.) izvirnih znanstvenih prispevkov, 16 (19,0 a. p.) preglednih znanstvenih prispevkov, 16 (15,74 a. p.) strokovnih prispevkov ter 23 (6, 97 a. p.) poročil, ocen in prikazov novih knjig.

Pri pisanju je sodelovalo največ doktorjev znanosti (našteli smo jih 59, nekateri večkrat), 10 je bilo magistrov in 38 piscev drugih strokovnih profilov. Iz tujine je bilo letos 8 piscev.

Ugotavljam, da smo v celoti uresničili pred letom dni zastavljene cilje.

Dr. Metod Resman  
glavni in odgovorni urednik